

ota

šilip

veoa

ašelo

Ota Filip
Děda a dělo

Ota

filip

Děda a dělo

HOST

Brno 2011

Prolog

© Ota Filip, 2009

© Host – vydavatelství, s. r. o., 2009, 2011 (elektronické vydání)

ISBN 978-80-7294-524-5 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7294-525-2 (Formát ePub)

ISBN 978-80-7294-526-9 (Formát PDF pro čtečky)

ISBN 978-80-7294-527-6 (Formát MobiPocket)

Když mi někdy koncem druhé světové války, to mi bylo čtrnáct let, můj děda Antonín, stolař a řezbář v Hošťálkově u Vsetína, za Rakouska-Uherska obecní radní a až do své smrti vedlejším povoláním úřední zeměměřič, často vyprávěl o té velké a krvavé vojně v letech 1915 až 1918 v Alpách a o ohromném dělu ráže osmačtyřicet centimetrů, tehdy zázraku dělostřelecké techniky, výrobku zbrojního oddělení plzeňské Škodovky, tak jsem dědovi, kaprálovi rakousko-uherské armády na italské frontě, od počátku až do konce vojny ve funkci zaměřovače, na jehož výpočtech závisela přesná střelba, nevěřil, tvářil jsem se však, že mu věřím, ale v duchu jsem se dědovi, veteránovi prohrané války, vyškleboval.

O pravdivosti dědových válečných příběhů s ohromným dělem ráže čtyřicet osm centimetrů mě nepřesvědčily ani jeho medaile, ani kříž Marie Terezie za statečnost. „Metály“ visely v rohu dědova parádního pokoje, hned vedle babiččina oltáříčku s Pannou Marií Svatohostýnskou. Obě významování udělil dědovi Antonínovi v letech 1916 a 1917 ve štábu rakousko-uherské armády v Bolzanu osobně císařsko-královský polní maršálek srbského původu Svetozar von Borojević, pro dědu vždy jen „velká sviňa“.

Ironie osudu: za kříž Marie Terezie by děda Antonín, kdyby Rakousko-Uhersko přežilo rok 1918, pobíral měsíční rentu ve výši dvě stě rakouských korun. Od československého státu nedostal však z pochopitelných důvodů za svou statečnost coby kaprál rakousko-uherské armády na italské frontě ani haliř. Medaili za statečnost dostal děda Antonín za to, že se v lednu 1916 za sněhové bouře s důležitým hlášením vyšplhal v noci z chaty Tre Scarperi, kde sídlil štáb III. dělostřelecké divize, do rakouského „štelunku“ pod vrchol hory San Candido. Děda se mi přiznal, že se na tu nebezpečnou horskou túru nepřihlásil dobrovolně proto, aby se hrdinně vyznamenal, ale proto, že na hoře San Candido sloužil kulometčík Jožka Nevola, kovář a karbaník z Valašského Meziříčí.

„Jožka mi dlužil šedesát korun,“ svěřil se mi děda Antonín. „Prohrál je v mariáši, a protože jsem věděl, že se Taliáni chystají z Valle di Rinbon zaútočit a dobýt strategicky důležitý vrchol San Candida, měl jsem strach, že Jožka udělá hops — děda řekl rakouskou vojenskou němčinou ‚dass er hops macht‘, což česky znamená, že padne, vulgárně řečeno, že ‚zařve‘ —, a že tím pádem mi navěky zůstane těch šedesát korun viset.“

Kříž Marie Terezie si děda Antonín, mám-li mu věřit, vysloužil o rok později, v březnu roku 1917, na Pian Gisca, jednom z jižních vrcholů naproti hory Col di Lana, jejíž vrchol Taliáni podkopali a v dubnu roku 1916 vyhodili i se dvěma sty deseti rakouskými obránci do povětří.

V březnu 1917 padaly z Pian Gisca laviny a jedna z nich zasypala v noci na severním svahu čtrnáct mužů a deset mezků, z nichž pět neslo do palebného postavení již několikrát zmíněného děla pět granátů ráže čtyřicet osm centimetrů, a zbytek proviant a bečku rumu.

„Při výstupu lavinovým svahem nahoru na Pian Gisca jsem se držel poslední v řadě a dával hlavně pozor, aby mezek, který nesl na hřbetě sto litrů rumu, neuklouzl a nezřítíl se do hluboké strže,“ tvrdil o třicet let později děda, nacpal si fajku svým za včelínem vypěstovaným tabákem, zabafal a pokračoval: „Před půlnocí se nahoře pod vrcholem Pian Gisca urvala lavina, zasypala nebo z velké části servalo dolů do hlubin — jak se později ukázalo — deset mužů a devět mezků. Já jsem jako poslední v řadě vyvázl schoulen za skalním výběžkem z té bílé, temně hučící hrůzy bez úhony.“

A když se ta bílá smršť převalila, odvážil se děda Antonín zapálit karbidovou lampu a zjistil, že o pět kroků vlevo trčí ze sněhu hlava mezka a jeho hřbet se soudkem erárního rumu. Holýma rukama osvobodil děda mezka i soudek rumu z té sněhové pasti a přitom narazil na čtyři zasypané vojáky, vyhrabal je, a tím pádem jim — dva měli polámané kosti,

zbývající dva přežili tu sněhovou smršť bez úhony — zachránil životy.

Těch deset zbývajících dělostřelců a devět mezků zasykala lavina a pohřbila je.

V červnu 1917 ozdobil polní maršálek Svetozar von Borojević hrud' kaprála Antonína křížem Marie Terezie, což mělo za následek, že od prvního června 1939, tedy už v takzvaném Protektorátu Čechy a Morava, pro dědu vždy jen Protentokrát, posílal německý vojenský úřad, takzvané Wehrkommando Wien, Stelle für ehemalige Angehörige der Österreichisch-Ungarischen Armee — česky Velitelství branných sil ve Vídni, úřad pro záležitosti bývalých příslušníků rakousko-uherské armády —, dědovi za kříž Marie Terezie měsíčně jako přilepšení k rentě sto padesát říšských marek. Děda Antonín těch sto padesát říšských marek odmítl rozhořčeným, rukou psaným dopisem — ještě ho mám schovaný —, v němž uvedl, že si kříž zasloužil v boji za císaře pána a že od jakéhosi „gefreittra“ — čímž myslel desátníka Adolfa Hitlera, výše to Adolf na francouzské frontě v letech 1914 až 1918 nedotáhl — žádnou rentu nepřijme. Můj otec Bohumil dědův dopis na psacím stroji přepsal; zmínku o „gefreitrovi“ z pochopitelných důvodů vynechal. Dědův protest nevzal vojenský úřad ve Vídni na vědomí. Až do března 1945 přinášel pošták dědovi každý měsíc sto padesát říšských marek. Děda ukládal peníze na vkladní knížku, kterou na mé jméno otevřel ve vsetínské spořitelně.

„Ty peníze za prohranou válku a za to, že jsem zachránil život čtyřem kamarádům,“ řekl mi děda Antonín, „ukládám pro tebe na přilepšenou, až po válce budeš třeba studovat.“

Na vkladní knížku mi děda do března 1945 uložil 115 000 protektorátních korun. Z té spořitelní knížky — měl jsem ji dlouho schovanou — jsem si po květnu 1945 z takzvaného vázaného vkladu nemohl vybrat ani korunu a po podzimní měnové reformě téhož roku ani halíř...

Třicet let po druhé světové válce, v pátek dne čtvrtého dubna 1975, jsem od bavorské hraniční závory v Bayerisch Eisensteinu, v dohledu české Železné Rudy, s požehnáním opata otce Opaska vyrazil na pěší pouť do Říma v naději, že mi ve Svatém roce 1975 Pán Bůh odpustí mé četné hříchy, když ne všechny, tak aspoň část.

Benediktin, otec dr. Anastáz Opasek, opat břevnovský v exilu, nám v témže roce v benediktinském klášteře v bavorském Rohru pokřtil dceru Hanku. Karel Kryl, bohužel už mezi námi není, byl Hančiným kmotrem, ale to je jiný příběh... Po křtu jsem v klášterní hospodě po slavnostním obědě prohlásil, že na počest vstupu naší Hanky do církve podniknu pouť do Říma. Za několik dní jsem na slib zapomněl, ale otec Opasek mi ho připomenul, tak jsem se na pouť vybavil a otec Opasek mi, jak jsem už řekl, dne čtvrtého dubna 1975 na pouť do Říma u hraniční závory na bavorské straně Železné Rudy požehnal. Předtím mi opatřil středověké mapy se zakreslenou cestou, po níž se už od raného středověku ubírali čeští poutníci do Věčného města. Zakreslil jsem si tu cestu do současných turistických map. Do Říma jsem po středověké poutnické cestě ostrými pochody putoval dvacet devět dnů; kdybych na pouť do Říma mohl tehdy vyrazit z Prahy nebo z Moravy, prodloužila by se mi pouť o sto dvacet kilometrů, tedy o dva dny.

Moje poutnická cesta vedla také údolím Pustertalu v dnešním italském Tyrolsku, kde jsem narazil na jména vesnic a městeček, jako třeba Sillian, Sexten, Innichen, Toblach, a kde v roce 1915 začaly válečné příhody dědy Antonína, kaprála odpovědného za zaměřování a výpočty drah čtyřicetiosmicentimetrových granátů, munice pro ohromné dělo, výrobek plzeňské Škodovky.

Má poutnická cesta mě vedla místy, která jsem znal z dědova vyprávění o té velké a krvavé vojně v italských Alpách.

Z tajemných zákoutí mé paměti, která mě nenechala ve „štychu“, se podél cesty, jimiž se po staletí z Čech do Říma nebo z Říma do Čech ubírali nejen zbožní poutníci, ale i loupeživí rytíři, obchodníci, lotři i mniši, komedianti i králové, vynořovala jména míst, která jsem coby chlapec z úst dědy Antonína vnímal — děda mi odpustí — jako chvástání veterána prohrané války: Cima Tre Scarperi, Monte Specie, jméno horského masivu nad „krvavým“ údolím Valle di Landro, kde jsem vpravo u silnice do Cortiny d'Ampezzo objevil v lese rakouský vojenský hřbitov. Napočítal jsem tam ve vyrovnaných řadách přes tisíc křížů s nesčetnými českými jmény.

Na pouti do Říma jsem dorazil i do Rovereta a v hotelu Tre amici jsem si v průvodci tohoto méně významného města v údolí řeky Adige přečetl, že se tam od roku 1926 nachází na kopci nad městem vojenské muzeum, v němž jsou soustředěny významné památky a dokumenty z té krvavé vojny v letech 1915 až 1918. Fakt, že v roveretském muzeu, v takzvaném Dantově hradě z dvanáctého století, otevřel v roce 1926 velkou řečí cholerik a žvanil Benito Mussolini, italský fašista, zvaný Duce čili vůdce, vojenské muzeum první světové války, prospekt neuvedl.

Příští den jsem se do muzea vypravil.

A zažil jsem tam šok: v sále, v němž Italové shromáždili zbraně, mapy a jiné předměty v roce 1918 v Alpách poražené rakousko-uherské armády, jsem našel velkou fotografii mladého dědy, kaprála Antonína, před ohromným dělem a pod fotkou technické údaje o dělu, ocelovém obru, vyrobeném vysoce kvalifikovanými českými zbrojaři v plzeňské Škodovce.

A hned vedle děla visela fotka konstruktéra a velitele děla, šviháka plukovníka, inženýra dělostřelectva Antonína Petáka, absolventa Vojenské akademie ve Vídeňském Novém Městě, před první světovou válkou elitní školy, vzdělávající

důstojníky v rakousko-uherské monarchii předurčené k vysokým vojenským funkcím.

Dělo, o němž mi, chlapci čtrnáctiletému, děda Antonín vyprávěl — jak jsem si tehdy myslel — pohádky nebo zatrpklé vzpomínky veterána prohrané války, existovalo!

Děda nelhal. Dělo, o němž mi tak často a rád vyprávěl, si nevymyslel.

Tento fakt mi ve vojenském muzeu v Roveretu, skoro dvacet let po smrti dědy Antonína, vyrazil dech a uvrhl mé vzpomínky na dědovo vyprávění o jeho válčení v Alpách do totálního zmatku.

Stál jsem snad hodinu před tou fotografií. Stydl jsem se za to, že jsem dědovi jeho válečné příběhy z italské fronty nevěřil, a odprošoval jsem ho za skryté škleby a za jeho zády vyplazený jazyk, jimiž jsem kvitoval jeho snahu vypořádat se se čtyřmi v Dolomitech ve službě císaře pána promarněnými válečnými roky.

Cestou z Rovereta do Verony jsem se zastavoval v každé tratorii u cesty a dal jsem si, abych spláchl šok z muzea v Roveretu, častěji než bylo v dubnovém sluníčku nutné, všude nejméně mezzo litro — půllitřík — vino rosso.

V tratoriích před branami města Verony, v níž se podle Shakespeara odehrála tragická láska mezi Romeem a Julií, o čemž současní literární historikové pochybují, jsem z vína přešel na grappu — a to byla moje zkáza — a v hrubých rysech jsem si načrtl počátek románu *Der Großvater und die Kanone* čili česky Děda a dělo.

Už ani nevím, jak jsem se až po půlnoci dopotácel k branám Verony.

V hotelu na náměstí Porta San Giorgio, hned za hradbami města, mě noční vrátný nepustil ani do recepce. V hotelu Adige na Via Sant'Alessio jsem sice do recepce pronikl, ale svalnatý recepční mě drsným způsobem vyvedl na ulici a prohlásil, že jsou slušný hotel a že zalkoholizované vand-

ráky, z nichž táhne grappa, navíc podezřelé elementy bez zavazadel, jen s ruksakem, neberou.

Dubnová noc byla vlháká, tak jsem ulehl do křoví před městskými hradbami Verony k spánku. A tam jsem po otčenáši se slzami v očích odprosil dědu Antonína ještě jednou za to, že jsem nevěřil jeho pro mě fantasmagorickým historikům o ohromném dělu, které od počátku léta roku 1915 až do zhroucení alpské fronty v listopadu 1918 spolu se sedmdesáti dělostřelci pod komandem majora, později plukovníka Petáka, tahal v Alpách z jednoho kopce na druhý — a nikdy si z děla nevystřelil...

A pod hradbami Verony jsem si román Děda a dělo vysnil.

Tři carabinieri, kteří mě krátce po východu slunce u severní hradby města Verony vzbudili a sebrali, mě na policejní stanici pořádně prošacovali. Když však zjistili, že mám platný, bezesporu nefalšovaný západoněmecký cestovní pas, že mám u sebe šedesát tisíc lir, navíc krytou kreditní kartu „American express“, vystavenou na své jméno, carabinieri poněkud znejistěli, půl hodiny kamsi volali a na cosi se vyptávali.

A potom, jako když utne, se mě carabinieri už na nic neptali, už jsem pro nebyl vandrák, ale „molto importante scrittore“ — česky „velmi významný spisovatel“.

Velitel poslal nejmladšího carabinieri vedle do baru pro tuplované espresso, teplý mandlový rohlíček a pro štamprle amaretta, což mě postavilo na nohy, a přátelsky, leč důrazně mi poradil, abych tu dojemně vylhanou historku, že jsem na pěší pouti do Říma, už raději v Itálii nikde neopakoval.

„Jste přece spisovatel, tak si vymyslete cosi věrohodnějšího než pouť do Říma,“ řekl mi.

Na policejní strážnici jsem se mohl vysprchovat a oholit a velitel mě pak osobně zavezl na motocyklu až k Porta Nuova, kde od římských dob začíná výpadovka směrem na Mantovu a dále až do Říma.

Na pochodu překrásnou alejí ve stínu staletých pinií podél prastaré římské cesty, po níž prý Romeo prchal z Verony do Mantovy, jsem si román o dědovi a dělu domyslel, vlastně vyfabuloval od začátku do konce.

Kaprála-zaměřovače, svého dědu Antonína, stolaře a řezbáře z Hošťálkové u Vsetína, jsem na pouti do Říma ve svém příštím románu povýšil na obrsta, tedy na plukovníka Petáka, konstruktéra ohromného děla, zázraku tehdejší zbrojní techniky, a na jeho velitele, vybavil jsem jej jako románovou postavu všemi kladnými i zápornými vlastnostmi, které děda Antonín neměl, a dokreslil příběhy, které by se dědovi, kdyby se vydání mé knihy dožil, jistě zalíbily.

Navíc jsem dědu Antonína, alias plukovníka Petáka, v románu obdařil manželkou, slavnou zpěvačkou v pražském Národním divadle, Marií-Annou Petákovou, rozenou Finkelsteinovou, obdivovanou krátce před první světovou válkou italským impresáři Caetaním de Sermonete, původním povoláním italským špiónem, který se přes manželku konstruktéra ohromného děla snažil získat plány této tehdy nejmodernější vražedné zbraně.

Na podzim roku 1975 jsem se na týden vypravil do Vídně, kde mi v archivu tamního arzenálu, dnes Vojenského muzea, připravili všechny písemné podklady, plány a zprávy, které opravdový plukovník Peták v letech 1915 až 1918 posílal o pohybech svého děla z fronty generálnímu štábu rakouské armády. Dělo, jakož i jeho obsluha, kolem sedmdesáti mužů, nebylo na alpské frontě zařazeno do žádného dělostřeleckého útvaru, ale podléhalo přímo generálnímu štábu v Bolzanu, který o jeho nasazení rozhodoval. Ze zpráv plukovníka Petáka, cituje — počítal-li jsem správně — i třicetišestisvazková publikace Österreich-Ungarn im Krieg 1914–1918 (Rakousko-Uhersko ve válce 1914–1918), jejíž poslední svazek vyšel ve Vídni někdy počátkem třicátých let dvacátého století.

Na základě Petákových zpráv z bojiště jsem si snadno vymyslel další příběhy, ne příliš vzdálené skutečným událostem na alpské frontě v letech 1915 až 1918. Navíc jsem si z nich opsal jména palebných stanovišť toho velkého děla a zakreslil jsem si do turistické mapy Dolomit také všechny průsmyky a hory — uvádím jen Col di Lana, Monte Piano, Passo Pordoi, Passo del Falzarego, Canazei, Marmolada — kam tu nestvůru museli dělostřelci vyvážet rozloženou i na hory přes dva tisíce metrů vysoké.

Na konci zimy, počátkem dubna roku 1976, jsem se vypravil na tři týdny do Dolomit a vyšlapal jsem na lyžích všechny průsmyky, horská sedla a hory, palebná stanoviště dědova děla. Spočil jsem příjemné s užitečným — překrásné lyžařské jarní túry v Dolomitech s obhlížením míst, kde děda Antonín v letech 1915 až 1918 prohrál válku.

Na vrcholku Col di Lana, nad kráterem, v němž po výbuchu třaskavin, které Italové uložili do štol pod horou, zahynula, jak jsem už řekl, v roce 1916 půlka regimentu rakouských elitních „feldjägrů“, jsem na ledovci ozářeném dubnovým sluncem chytl úpal, takže mi dole v Canazei, v hotelu Marmolada, v němž byla v roce 1916 umístěna polní nemocnice, staříčká sestřička, která prý na konci světové války coby patnáctiletá holka ošetřovala v lazaretu raněné, tři dny obkládala obličej v čerstvé syrovátce namočenými šátky. Trpěl jsem jako pes...

Ze zpráv velitele děla Petáka vyplývá další, tentokráte absurdní fakt: za necelé čtyři roky na italské frontě změnilo dělo v Alpách celkem dvanáctkrát své palebné postavení, ale za tu dobu si až do konce války ani jednou nevystřelilo. Kdykoliv převážně čeští dělostřelci vytáhli kanón na vysokou horu, do průsmyku nebo na horské sedlo, tak museli s dělem buď rychle dolů, protože Italové na kopec zaútočili, nebo se museli s dělem po úspěšné rakouské ofenzivě hnout o deset nebo dvacet kilometrů dopředu...

Počátkem listopadu 1918, po kapitulaci a rozpadu Rakouska-Uherska, se obrst — plukovník Peták, můj „literární“ děda Antonín, projevil jako rozvážný důstojník: obratnými manévry se s celou svou jednotkou v počtu sedmdesát mužů vyhnul italskému zajetí, třetího listopadu 1918 předal své na třech transportérech rozložené dělo a dvě nákladní auta ve vídeňském arzenálu do správy a opatrování rakouského státu, zbavil své podřízené přísahy, propustil je do civilu, svlékl uniformu rakouského plukovníka, vrátil se domů do Prahy a nabídku československého státu, který jej chtěl v hodnosti plukovníka převzít do generálního štábu, odmítl se slovy, že voják přísahá jen jednou, že jako bývalý rakousko-uherský důstojník akceptuje výsledek světové války a jako občan-civilista, Čech a vlastenec hodlá respektovat zákony nového československého státu.

Ve dvoře vídeňského arzenálu, dnes vojenského muzea, stály, vyprávěl mi ve vídeňském arzenálu průvodce, kapitán v. v., od třetího listopadu 1918 do října roku 1941 dvě stejná děla: číslo jedna, které plukovník Peták zachránil před Italy a z něhož si na frontě v Dolomitech nikdy nevystřelil, a číslo dvě, přesná kopie „jedničky“.

O dalších osudech těch děl, v první světové válce technických unikátů, jsem se na podzim roku 1975 od průvodce vojenským muzeem ve Vídni dozvěděl následující: od podzimu 1941, když Hitlerova vojska obléhala Sevastopol, převezli nacisté obě děla na Krym. A když děla před sevastopolskou pevností postavili do palebných pozic, tak pro ně neměli granáty, protože vlak se speciálními, v Plzni podle rakouských plánů z roku 1914 vyrobenými granáty ráže čtyřicet osm centimetrů vyhodili kdesi na Ukrajině sovětští partyzáni do povětří.

Nacisté dobyli Sevastopol i bez pomoci dvou rakouských, v plzeňské Škodovce vyrobených děl, z nichž si nikdo nikdy na frontách dvou světových válek nevystřelil...

A když na jaře 1944 museli nacisté kvapem Sevastopol opustit, nechali na západním okraji bývalé pevnosti, v roce 1944 však už jen ruiny, obě děla stát.

Od roku 1946, když Rusové zřídili v Sevastopolu vojenský hřbitov a památník obráncům pevnosti, tvrdil průvodce, v první světové válce rakousko-uherský jednoroční dobrovolník, později nadporučík, ve druhé světové válce kapitán wehrmachtu, a postavili vlevo a vpravo u vchodu na krchov obě děla s hlavními vztyčenými k nebi, vedle nich v bronzu vyvedeného rudoarmějce a ženu-hrdinku.

„Mistrovské dílo bémáckého dělostřelce, plukovníka rakousko-uherské armády Petáka a šikovných bémáckých zbrojařů,“ zvedl průvodce hlas, „zdobí teď vstupní bránu k hrobům třiceti tisíců sovětských vojáků padlých v bojích na Krymu!“

S románem o dědovi a dělu — mluvím o německé verzi — jsem měl od počátku velké potíže, i když jsem si myslil, že jsem shromáždil všechna potřebná fakta, na jejichž základě bych mohl rozvíjet a fabulovat svou verzi příběhů dědy Antonína a jeho děla. Už na třetí stránce rukopisu se ve mně proti té knize, kterou jsem hodlal napsat nejprve německy, cosi vzpříčilo, cosi se mi znelíbilo. Měsíc jsem s těmito pocity zápasil — a podlehl jsem jim a Dědu a dělo jsem uložil do spodní přihrádky psacího stolu.

Vrátil jsem se k němu až po třech letech v roce 1979.

Časový odstup knize — myslím si — jen prospěl.

Pro první německé vydání románu *Der Großvater und die Kanone*, prvního románu, který jsem napsal německy, jsem na konci knihy drobným písmem napsal upozornění, že příběh dědy a děla vyjde česky v exilovém nakladatelství *Sixty-Eight Publishers* v Torontu, tedy u Josefa Škvoreckého. Měl jsem s Josefem Škvoreckým české vydání *Dědy a děla* ujednáno, ale nedokázal jsem, což mě tehdy deprimovalo, vlastní německý text převyprávět do češtiny, která by mě

uspokojila. Kdykoliv jsem začal Dědu a dělo psát česky, přesněji řečeno přepisovat a převypravovat do češtiny, tak jsem měl vždy pocit, že se ve mně cosi bouří a přičí. Třikrát jsem se o českou verzi dědova příběhu s dělem pokusil, a vždy mi v češtině vycházela jiná kniha, jazykově s odlišnými vazbami na popisované — byť i — románové skutečnosti. Původní německy napsané kapitoly a příhody se mi, připadalo mi, v češtině jako by sesypaly, zevšedněly — a nakonec mě překládání přestalo bavit.

A dnes, téměř třicet let po prvním vydání Dědy a děla, jsem příběh děla a dědy Antonína přepsal, tedy česky převyprávěl a doplnil novými, vyfabulovanými motivy, které se v původní německé verzi nevyskytují. Českou verzi mi původní německý text románu *Der Großvater und die Kanone* připomíná jen obsahem jednotlivých příhod. Mám tedy teď dva literární dědečky, jednoho německého a druhého českého, ale pořád jen jedno dělo, zázrak tehdejší vojenské techniky, vyrobený na začátku první světové války v plzeňské Škodovce „zlatými českými ručičkami“ pro — jak se tehdy říkalo — císaře pána a jeho rodinu...

